

Bryssel den 11 juli 2023
(OR. en)

11144/1/23
REV 1

ECOFIN 669
UEM 203
SOC 495
EMPL 346
COMPET 690
ENV 769
EDUC 282
RECH 314
ENER 405
JAI 915
GENDER 146
ANTIDISCRIM 140
JEUN 184
SAN 421

NOT

---

från: Rådets generalsekretariat
till: Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet

Föreg. dok. nr: 11144/23
Komm. dok. nr: COM(2023) 614 final1

Ärende: RÅDETS REKOMMENDATION om Lettlands nationella reformprogram
2023 med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram
2023

För delegationerna bifogas det ovannämnda utkastet till rådets rekommendation, som har diskuterats av rådet och Europeiska rådet och som grundas på kommissionens rekommendation COM(2023) 614 final.

RÅDETS REKOMMENDATION

av den ...

om Lettlands nationella reformprogram 2023 med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram 2023

EUROPEISKA UNIONENS RÅD UTFÄRDAR DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 121.2 och 148.4,

med beaktande av rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken¹, särskilt artikel 5.2,

med beaktande av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1176/2011 av den 16 november 2011 om förebyggande och korrigerande av makroekonomiska obalanser², särskilt artikel 6.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens rekommendation,

med beaktande av Europaparlamentets resolutioner,

med beaktande av Europeiska rådets slutsatser,

---

¹ EGT L 209, 2.8.1997, s. 1.

² EUT L 306, 23.11.2011, s. 25.

med beaktande av sysselsättningskommitténs yttrande,
med beaktande av ekonomiska och finansiella kommitténs yttrande,
med beaktande av yttrandet från kommittén för socialt skydd,
med beaktande av yttrandet från kommittén för ekonomisk politik, och
av följande skäl:

- (1) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241³, genom vilken faciliteten för återhämtning och resiliens (*faciliteten*) inrättades, trädde i kraft den 19 februari 2021. Faciliteten ger ekonomiskt stöd till medlemsstaterna för genomförandet av reformer och investeringar och utgör en finanspolitisk impuls som finansieras av unionen. I enlighet med den europeiska planeringsterminens prioriteringar bidrar faciliteten till den ekonomiska och inkluderande återhämtningen och till genomförandet av hållbara och tillväxtfrämjande reformer och investeringar, i synnerhet reformer och investeringar för att främja den gröna och den digitala omställningen och göra medlemsstaternas ekonomier mer resilienta. Den bidrar också till att stärka de offentliga finanserna och stimulera tillväxt och sysselsättning på medellång och lång sikt, förbättra den territoriella sammanhållningen inom unionen och stödja det fortsatta genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Det högsta ekonomiska bidraget per medlemsstat inom ramen för faciliteten uppdaterades den 30 juni 2022, i enlighet med artikel 11.2 i förordning (EU) 2021/241.

---

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/241 av den 12 februari 2021 om inrättande av faciliteten för återhämtning och resiliens (EUT L 57, 18.2.2021, s. 17).

- (2) Den 22 november 2022 antog kommissionen den årliga översikten över hållbar tillväxt, som inledde 2023 års europeiska planeringstermin. Den 23 mars 2023 godkände Europeiska rådet prioriteringarna i 2023 års årliga översikt över hållbar tillväxt, som är inriktade på de fyra principerna för konkurrenskraftig hållbarhet. Den 22 november 2022 antog kommissionen, på grundval av förordning (EU) nr 1176/2011, även 2023 års rapport om förvarningsmekanismen, enligt vilken Lettland var en av de medlemsstater som kunde påverkas eller riskerade att påverkas av obalanser och som skulle bli föremål för en fördjupad granskning. Den 24 februari 2023 antog kommissionen också ett yttrande om Lettlands utkast till budgetplan för 2023. Kommissionen antog också en rekommendation till rådets rekommendation om den ekonomiska politiken i euroområdet och ett förslag till 2023 års gemensamma sysselsättningsrapport med en analys av genomförandet av riktlinjerna för sysselsättningspolitiken och principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Rådet antog rekommendationen om den ekonomiska politiken i euroområdet⁴ (2023 års rekommendation om euroområdet) den 16 maj 2023 och den gemensamma sysselsättningsrapporten den 13 mars 2023.
- (3) Unionens ekonomier uppvisar visserligen en anmärkningsvärd resiliens, men den geopolitiska situationen har fortfarande en negativ påverkan. Unionen står orubbligt sida vid sida med Ukraina, och unionens ekonomiska och sociala agenda är inriktad på att på kort sikt minska de negativa effekterna av energichocker, både för utsatta hushåll och företag, och på att fortsätta satsningarna på den gröna och den digitala omställningen, stödja en hållbar tillväxt för alla, skydda makroekonomisk stabilitet och öka resiliensen på medellång sikt. Den är också starkt inriktad på att öka unionens konkurrenskraft och produktivitet.

---

⁴ Rådets rekommendation av den 16 maj 2023 om den ekonomiska politiken i euroområdet (EUT C 180, 23.5.2023, s. 1).

- (4) Den 1 februari 2023 lade kommissionen fram ett meddelande med titeln *En industriplan i den gröna given för nettonollåldern (industriplanen i den gröna given)*. Industriplanen i den gröna given syftar till att öka konkurrenskraften för unionens nettonollindustri och stödja en snabb omställning till klimatneutralitet. Den kompletterar de pågående insatserna inom ramen för den europeiska gröna given och REPowerEU. Den syftar också till att skapa bättre förutsättningar för att utöka unionens tillverkningskapacitet vad gäller den nettonollteknik och de nettonollprodukter som behövs för att unionens ambitiösa klimatmål ska uppnås, och till att säkerställa tillgång till relevanta kritiska råvaror, bland annat genom att diversifiera anskaffningen, exploatera geologiska resurser på lämpligt sätt i medlemsstaterna och maximera återvinningen av råvaror. Industriplanen i den gröna given bygger på fyra pelare: ett förutsebart och förenklat regelverk, snabbare tillgång till finansiering, ökad kompetens och öppen handel för resilienta leveranskedjor. Den 16 mars 2023 lade kommissionen också fram ett ytterligare meddelande med titeln *EU:s konkurrenskraft på lång sikt, efter 2030*, som är uppbyggt kring nio ömsesidigt förstärkande faktorer med målet att arbeta för ett tillväxtfrämjande regelverk. I det meddelandet fastställs politiska prioriteringar i syfte att aktivt säkerställa strukturella förbättringar, välfokuserade investeringar och regleringsåtgärder för unionens och dess medlemsstaters konkurrenskraft på lång sikt. Rekommendationerna nedan bidrar till att hantera dessa prioriteringar.
- (5) Den europeiska planeringsterminen 2023 fortsätter att utvecklas i takt med genomförandet av faciliteten. Ett fullständigt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanerna är fortfarande viktigt för att de politiska prioriteringarna inom ramen för den europeiska planeringsterminen ska ge resultat, eftersom planerna behandlar alla eller en betydande del av de relevanta landsspecifika rekommendationer som utfärdats under senare år. De landsspecifika rekommendationerna från 2019, 2020 och 2022 är dessutom lika relevanta för de återhämtnings- och resiliensplaner som granskats, uppdaterats eller ändrats i enlighet med artiklarna 14, 18 och 21 i förordning (EU) 2021/241.

- (6) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435⁵ (*REPowerEU-förordningen*), som antogs den 27 februari 2023, syftar till att snabbt fasa ut unionens beroende av import av ryska fossila bränslen. Detta kommer att bidra till energitrygghet och diversifiering av unionens energiförsörjning, samtidigt som användningen av förnybar energi, energilagringsskapaciteten och energieffektiviteten ökar. Genom REPowerEU-förordningen får medlemsstaterna möjlighet att lägga till ett nytt REPowerEU-kapitel i sina nationella återhämtnings- och resiliensplaner för att på så sätt finansiera viktiga reformer och investeringar som ska bidra till att målen för REPowerEU uppnås. Dessa reformer och investeringar kommer också att bidra till att öka konkurrenskraften för unionens nettonollindustri enligt vad som anges i industriplanen i den gröna given, och till att hantera de energirelaterade landsspecifika rekommendationer som utfärdats till medlemsstaterna 2022 och, i förekommande fall, 2023. Genom REPowerEU-förordningen införs en ny kategori icke återbetalningspliktigt ekonomiskt stöd som görs tillgängligt för medlemsstaterna för att de ska kunna finansiera nya energirelaterade reformer och investeringar inom ramen för sina återhämtnings- och resiliensplaner.

---

⁵ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/435 av den 27 februari 2023 om ändring av förordning (EU) 2021/241 vad gäller REPowerEU-kapitel i planer för återhämtnings och resiliens och om ändring av förordningarna (EU) nr 1303/2013, (EU) 2021/1060 och (EU) 2021/1755 samt direktiv 2003/87/EG (EUT L 63, 28.2.2023, s. 1).

- (7) Den 8 mars 2023 antog kommissionen ett meddelande med finanspolitisk vägledning för 2024 (*meddelandet av den 8 mars 2023*). Det syftar till att stödja utarbetandet av medlemsstaternas stabilitets- och konvergensprogram och därigenom stärka samordningen av politiken. Kommissionen erinrade om att stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul kommer att avaktiveras i slutet av 2023. Kommissionen efterlyste en finanspolitik under 2023–2024 som säkerställer en hållbar skuldsättning på medellång sikt och ökar den potentiella tillväxten på ett hållbart sätt, och uppmanade medlemsstaterna att i sina stabilitets- och konvergensprogram för 2023 ange hur deras finanspolitiska planer kommer att säkerställa att fördragets referensvärde för underskottet på 3 % av bruttonationalprodukten (BNP) respekteras och säkerställa en realistisk och kontinuerlig skuldminskning, eller att skulden ligger kvar på försiktiga nivåer, på medellång sikt. Kommissionen uppmanade också medlemsstaterna att fasa ut de nationella finanspolitiska åtgärder som införts för att skydda hushåll och företag mot energiprischocker, med början med de minst riktade åtgärderna. Kommissionen angav att om det skulle behövas en förlängning av stödåtgärderna på grund av ett förnyat energipristryck bör medlemsstaterna bättre rikta sådana åtgärder till utsatta hushåll och företag. Kommissionen angav att de finanspolitiska rekommendationerna skulle kvantifieras och differentieras. Såsom föreslås i kommissionens meddelande av den 9 november 2022 om riktlinjer för en reform av EU:s ramverk för ekonomisk styrning skulle de finanspolitiska rekommendationerna dessutom formuleras utifrån primära nettoutgifter. Alla medlemsstater rekommenderades att fortsätta att skydda nationellt finansierade investeringar och säkerställa att faciliteten och andra unionsmedel används på ett ändamålsenligt sätt, särskilt mot bakgrund av målen för den gröna och den digitala omställningen och för resiliensen. Kommissionen angav att den kommer att föreslå rådet att inleda underskottsbaserade förfaranden vid alltför stora underskott under våren 2024 på grundval av utfallet för 2023, i enlighet med gällande lagstiftning.

- (8) Den 26 april 2023 lade kommissionen fram lagstiftningsförslag för att genomföra en omfattande reform av unionens regler för ekonomisk styrning. Huvudsyftet med förslagen är att stärka hållbarheten i den offentliga skuldsättningen och att främja en hållbar och inkluderande tillväxt i samtliga medlemsstater genom reformer och investeringar. I sina förslag strävar kommissionen efter att förbättra det nationella egenansvaret, förenkla ramverket och röra sig i riktning mot ett större medelfristigt fokus, tillsammans med ett effektivt och mer enhetligt genomdrivande av efterlevnaden. Enligt rådets slutsatser av den 14 mars 2023 om riktlinjer för en reform av EU:s ramverk för ekonomisk styrning är målet att slutföra lagstiftningsarbetet 2023.
- (9) Den 30 april 2021 lämnade Lettland in sin nationella återhämtnings- och resiliensplan till kommissionen i enlighet med artikel 18.1 i förordning (EU) 2021/241. Kommissionen har med stöd av artikel 19 i förordning (EU) 2021/241 bedömt återhämtnings- och resiliensplanens relevans, ändamålsenlighet, effektivitet och enhetlighet i enlighet med bedömningsriktlinjerna i bilaga V till den förordningen. Den 13 juli 2021 antog rådet sitt genomförandebeslut om godkännande av bedömningen av Lettlands återhämtnings- och resiliensplan⁶. Delutbetalningarna ska verkställas på villkor att kommissionen antar ett beslut i enlighet med artikel 24.5 i förordning (EU) 2021/241 om att Lettland på ett tillfredsställande sätt har uppnått de relevanta delmål och mål som angetts i rådets genomförandebeslut. För att delmålen och målen ska anses ha uppnåtts på ett tillfredsställande sätt får delmål och mål som tidigare uppnåtts inte ha upphävts.

---

⁶ ST 10157/2021 INIT, ST 10157/2021 ADD 1, ST 10157/2021 ADD 1 COR 1.

- (10) Den 25 april 2023 lämnade Lettland in sitt nationella reformprogram för 2023 och den 17 april 2023 sitt konvergensprogram för 2023, i enlighet med artikel 8.1 i förordning (EG) nr 1466/97. De båda programmen har bedömts samtidigt för att deras inbördes kopplingar ska kunna beaktas. I enlighet med artikel 27 i förordning (EU) 2021/241 återspeglas Lettlands halvårsvisa rapporter om framstegen avseende målen i återhämtnings- och resiliensplanen också i 2023 års nationella reformprogram.
- (11) Den 24 maj 2023 offentliggjorde kommissionen 2023 års landsrapport för Lettland. Rapporten innehöll en bedömning av hur väl Lettland hade lyckats med de relevanta landsspecifika rekommendationer som rådet antog mellan 2019 och 2022, och en utvärdering av Lettlands genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen. Utifrån denna analys konstaterades i landsrapporten brister i fråga om de utmaningar som inte eller endast delvis hade åtgärdats genom återhämtnings- och resiliensplanen, och även nya och framväxande utmaningar. I landsrapporten bedömdes också Lettlands framsteg med genomförandet av den europeiska pelaren för sociala rättigheter och med att uppnå unionens överordnade mål för sysselsättning, kompetens och fattigdomsbekämpning samt framstegen med att uppnå FN:s mål för hållbar utveckling.

(12) Kommissionen har genomfört en fördjupad granskning enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1176/2011 för Lettland och resultatet offentliggjordes den 24 maj 2023. Kommissionen drog slutsatsen att Lettland inte har makroekonomiska obalanser. I synnerhet är sårbarheterna i fråga om extern utlåning och bostäder fortsatt små, och även om riskerna för konkurrenskraften är relevanta, förväntas de överlag vara under kontroll under den närmaste framtiden. Underskottet i bytesbalansen har på senare tid ökat i stor skala, men det förväntas minska betydligt 2023 och ytterligare under 2024. Lettlands finansiella nettoutlandsställning, som har förbättrats markant under det senaste årtiondet, förväntas förbli i stort sett stabil. Trots detta riskerar inflationen och lönetrycket, om de håller i sig, att göra Lettland mindre konkurrenskraftigt, särskilt som kärninflationen ligger långt över genomsnittet i euroområdet. Bostadsprisökningarna har spåtts på den senaste tiden, men övervärderingen av bostadspriserna verkar inte vara betydande. Dessutom saktade bostadsprisökningarna ner i slutet av 2022, bolånemarknaden har varit svag och hushållens skuldsättning är begränsad och håller på att minska i förhållande till hushållens inkomster. Lettland står inför omfattande strukturella ekonomiska utmaningar på grund av den minskade tillgången på arbetskraft, vilket har lett en snabb ökning av enhetsarbetskostnaderna och riskerar att skada konkurrenskraften på medellång sikt. Den politiska situationen är på det hela taget gynnsam, även om det kan behövas vissa ytterligare ansträngningar för att ta itu med riskerna i samband med de sårbarheter som konstaterats. I detta hänseende är det viktigt att vidta åtgärder för att trygga konkurrenskraften, däribland åtgärder för att öka kvaliteten och kvantiteten på arbetskraftsutbudet. En förkortning av bygglovsförfarandet skulle bidra till att öka utbudet av bostäder och förbättra situationen på bostadsmarknaden.

- (13) Enligt uppgifter som validerats av Eurostat minskade Lettlands underskott i de offentliga finanserna från 7,1 % av BNP 2021 till 4,4 % 2022, medan den offentliga skuldkvoten sjönk från 43,7 % av BNP i slutet av 2021 till 40,8 % i slutet av 2022. Den 24 maj 2023 lade kommissionen fram en rapport enligt artikel 126.3 i fördraget. Rapporten behandlade Lettlands budgetläge utifrån det faktum att dess offentliga underskott 2022 överskred fördragets referensvärde på 3 % av BNP. Rapporten slog fast att underskottskriteriet inte var uppfyllt. I linje med meddelandet av den 8 mars 2023 föreslog kommissionen inte att några nya förfaranden vid alltför stora underskott skulle inledas under våren 2023. Kommissionen förklarade därefter att den skulle föreslå rådet att inleda underskottsbaserade förfaranden vid alltför stora underskott under våren 2024 på grundval av utfallet för 2023. Lettland bör ta hänsyn till detta vid genomförandet av 2023 års budget och när utkastet till budgetplanen för 2024 utarbetas.
- (14) Saldot i de offentliga finanserna har påverkats av de finanspolitiska åtgärder som vidtagits för att mildra de ekonomiska och sociala effekterna av de stigande energipriserna. Under 2022 återfanns bland dessa finanspolitiska utgiftshöjande åtgärder kostnadskompensation för uppvärmning (baserad på använd energikälla) och sänkningar av hushållens elräkningar, månatliga förmåner till utsatta hushåll och barnfamiljer samt tidigare lagd indexuppräknings av pensioner, bidrag till energiintensiva företag och kompensation för de ökade elkostnaderna till företag. Kommissionen uppskattar nettobudgetkostnaden för dessa åtgärder till 1,5 % av BNP 2022. Saldot i de offentliga finanserna har också påverkats av budgetkostnaderna för erbjudande av tillfälligt skydd för fördrivna personer från Ukraina, vilket beräknas uppgå till 0,2 % av BNP 2022. Samtidigt sjönk den uppskattade kostnaden för tillfälliga krisåtgärder med anknytning till covid-19-krisen till 1,2 % av BNP 2022, från 5,0 % 2021.

- (15) Den 18 juni 2021 rekommenderade rådet Lettland⁷ att under 2022 vidmakthålla en stödjande finanspolitisk inriktning, inbegripet den impuls som ges genom faciliteten, samt att upprätthålla nationellt finansierade investeringar. Rådet rekommenderade också Lettland att hålla ökningen av nationellt finansierade löpande utgifter under kontroll.
- (16) Enligt kommissionens beräkningar var den finanspolitiska inriktningen⁸ under 2022 neutral, 0,0 % av BNP, vilket var lämpligt mot bakgrund av den höga inflationen. I enlighet med rådets rekommendation fortsatte Lettland att stödja återhämtningen med investeringar finansierades genom faciliteten. Utgifter som finansierades med bidrag från faciliteten och andra unionsmedel uppgick till 1,1 % av BNP 2022 (1,3 % av BNP 2021). På grund av kapacitetsbegränsningar och stigande byggpriser försenades vissa investeringar som finansierades med bidrag från faciliteten och andra unionsmedel under 2022, vilket var orsaken till de något lägre utgifterna. Nationellt finansierade investeringar gav ett kontraktivt bidrag på 1,2 procentenheter till den finanspolitiska inriktningen⁹. Lettland upprätthöll därmed inte de nationellt finansierade investeringarna, vilket inte är i linje med rådets rekommendation. Samtidigt gav ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (exklusive nya åtgärder på inkomstsidan) ett kontraktivt bidrag på 0,3 procentenheter till den finanspolitiska inriktningen. Lettland hade därför kontroll över ökningen av nationellt finansierade löpande utgifter.

---

⁷ Rådets rekommendation av den 18 juni 2021 med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram 2021 (EUT C 304, 29.7.2021, s. 63).

⁸ Den finanspolitiska inriktningen mäts som förändringen i primära utgifter (exklusive diskretionära åtgärder på inkomstsidan) och exklusive tillfälliga krisåtgärder med anknytning till covid-19-krisen, men inbegripet utgifter som finansieras med icke återbetalningspliktigt stöd (bidrag) från faciliteten och andra unionsmedel, i förhållande till den potentiella tillväxten på medellång sikt. Mer information finns i ruta 1 i de statistiska tabellerna över offentliga finanser.

⁹ Detta kontraktiva bidrag orsakas främst av de minskade utgifterna för investeringsprojekt som samfinansieras genom unionsmedel, vilket även har påverkat den nationella utvecklingen i fråga om samfinansiering (särskilt på den lokala förvaltningsnivån), samt av överföringen av militär utrustning till Ukraina, som registreras som en negativ fast bruttoinvestering som kompenseras genom en kapitalöverföring. Samtidigt gav övriga nationellt finansierade kapitalutgifter ett expansivt bidrag på 1,7 procentenheter av BNP. Ökningen av de övriga kapitalutgifterna förklaras till stor del av två faktorer: inrättande av naturgasreserver för att trygga den nationella energiförsörjningen samt överföring av militär utrustning till Ukraina.

- (17) Det makroekonomiska scenario som ligger till grund för budgetprognoserna i stabilitetsprogrammet för 2023 är försiktigt för 2023 och därefter. Regeringen beräknar att BNP i fasta priser kommer att stagnera under 2023 och öka med 2,0 % under 2024. Som jämförelse förutspås i kommissionens vårprognos 2023 en högre real BNP-tillväxt på 1,4 % 2023 och 2,8 % 2024, vilket återspeglar införandet av nya uppgifter som inte ingår i stabilitetsprogrammet för 2023, närmare bestämt reviderade uppgifter dels om BNP-tillväxten 2022, dels om snabbstatistiken för första kvartalet 2023. Båda dessa revideringar resulterade i att BNP-tillväxten blev högre än vad som tidigare väntats. Nominellt sett är dock den beräknade BNP-tillväxten i de båda prognoserna liknande, med en förväntad tillväxt på 11,7 % respektive 5,5 % 2023 och 2024 i stabilitetsprogrammet för 2023 och en tillväxtprognos i kommissionens vårprognos för 2023 på 10,5 % respektive 5,6 % för samma år.
- (18) I sitt stabilitetsprogram för 2023 räknar regeringen med att underskottet i de offentliga finanserna kommer att minska till 4,0 % av BNP 2023. Anpassningen av underskottet 2023 återspeglar främst utvecklingen i fråga om utgifter. Utfasningen av de flesta pandemirelaterade stödåtgärder förväntas minska underskottet. Planeringen för 2023 omfattar inte heller något engångsbelopp såsom det som gick till att inrätta en nationell gasreserv 2022. Dessa besparingar kommer delvis att uppvägas av utgiftsåtgärder i 2023 års budgetpaket, bland annat en löneökning för personal inom offentlig förvaltning och hälso- och sjukvård, högre löpande utgifter för hälso- och sjukvård, vetenskap, forskning och högre utbildning samt ett omfattande offentligt investeringspaket för försvar och inre säkerhet. Dessutom förväntas högre utgifter för pensioner och ersättningar till följd av högre indexeringskoefficienter. Enligt stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP minska från 40,8 % i slutet av 2022 till 39,6 % till slutet av 2023. I kommissionens vårprognos 2023 förutses ett underskott i de offentliga finanserna på 3,8 % av BNP för 2023. Detta är i linje med det beräknade underskottet i stabilitetsprogrammet för 2023. Enligt kommissionens vårprognos 2023 väntas en något högre offentlig skuldkvot i förhållande till BNP, på 39,8 %, i slutet av 2023.

(19) Saldot i de offentliga finanserna 2023 förväntas fortsatt påverkas av de åtgärder som antagits för att mildra de ekonomiska och sociala effekterna av de stigande energipriserna. Det rör sig huvudsakligen om åtgärder som förlängts från 2022. Nettobudgetkostnaden för stödåtgärderna beräknas i kommissionens vårprognos 2023 uppgå till 1,0 % av BNP 2023¹⁰. Merparten av åtgärderna 2023 verkar inte vara inriktade på de mest utsatta hushållen eller företagen och bevarar inte fullt ut prissignalen för att minska efterfrågan på energi och öka energieffektiviteten. Till följd av detta beräknas i kommissionens vårprognos 2023 det belopp för riktade stödåtgärder som ska beaktas i bedömningen av efterlevnaden av rådets rekommendation av den 12 juli 2022¹¹ för 2023 till 0,1 % av BNP 2023 (jämfört med 0,5 % av BNP 2022). Budgetkostnaden för erbjudande av tillfälligt skydd för fördrivna personer från Ukraina beräknas öka med 0,1 procentenhet av BNP jämfört med 2022. Slutligen förväntas saldot i de offentliga finanserna 2023 gynnas av utfasningen av tillfälliga krisåtgärder med anknytning till covid-19-krisen som beräknas uppgå till 1,2 % av BNP.

---

¹⁰ Siffran motsvarar de årliga budgetkostnaderna för de åtgärderna, inbegripet löpande inkomster och utgifter liksom i förekommande fall åtgärder avseende kapitalutgifter.

¹¹ Rådets rekommendation av den 12 juli 2022 om Lettlands nationella reformprogram 2022 med avgivande av rådets yttrande om Lettlands stabilitetsprogram 2022 (EUT C 334, 1.9.2022, s. 112).

- (20) I sin rekommendation av den 12 juli 2022 rekommenderade rådet Lettland att under 2023 säkerställa att ökningen av de nationellt finansierade primära löpande utgifterna är i linje med en neutral inriktning på politiken¹², med beaktande av ett fortsatt tillfälligt och riktat stöd till de hushåll och företag som drabbas hårdast av de höjda energipriserna och till människor som flyr från Ukraina. Lettland bör vara redo att anpassa de löpande utgifterna efter den föränderliga situationen. Lettland rekommenderades även att öka de offentliga investeringarna för den gröna och den digitala omställningen och för energitrygghet med beaktande av REPowerEU-initiativet, inbegripet med hjälp av faciliteten och andra unionsmedel.

---

¹² Enligt kommissionens vårprognos 2023 beräknas Lettlands potentiella produktionstillväxt, som används för att mäta den finanspolitiska inriktningen, på medellång sikt (10-årigt genomsnitt) uppgå till 11,5 % i nominella termer.

(21) I sin vårprognos 2023 förväntar sig kommissionen en expansiv inriktning på finanspolitiken (−0,9 % av BNP) under 2023, i en miljö med hög inflation. Detta följer på en neutral inriktning av finanspolitiken 2022 (0,0 % av BNP). Ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (ej inräknat diskretionära åtgärder på inkomstsidan) under 2023 beräknas ge ett expansivt bidrag på 0,5 % av BNP till den finanspolitiska inriktningen. Detta inbegriper de minskade kostnaderna för de riktade stödåtgärderna för de hushåll och företag som är de mest utsatta för de höjda energipriserna med 0,4 % av BNP. Det inbegriper också de högre kostnaderna för att erbjuda tillfälligt skydd åt personer som fördrivits från Ukraina (0,1 % av BNP). Det expansiva bidraget från nationellt finansierade primära löpande nettoutgifter beror därför inte på det riktade stödet till de hushåll och företag som är mest utsatta för höjda energipriser och till människor som flyr från Ukraina. Den expansiva ökningen i nationellt finansierade primära löpande utgifter (ej inräknat diskretionära åtgärder på inkomstsidan) drivs av utgiftsåtgärder som ingår i 2023 års budgetpaket, såsom löneökningar för personal inom förvaltning och hälso- och sjukvård, ytterligare löpande utgifter för finansiering av onkologi, vetenskap och forskning och andra diskretionära löpande utgifter för den nationella förvaltningen samt högre utgifter för pensioner och ersättningar. Totalt är den förväntade ökningen av nationellt finansierade primära löpande utgifter inte i överensstämmelse med rådets rekommendation av den 12 juli 2022. Utgifter som finansieras med bidrag från faciliteten och andra unionsmedel beräknas uppgå till 2,2 % av BNP 2023, medan nationellt finansierade investeringar beräknas ge ett expansivt bidrag till den finanspolitiska inriktningen på 1,0 procentenhet¹³.

---

¹³ Övriga nationellt finansierade kapitalutgifter beräknas ge ett kontraktivt bidrag på 1,7 procentenheter av BNP. Det beror på att kommissionens prognos för 2023 inte omfattar inrättande av naturgasreserver för energitrygghet och militärt stöd till Ukraina.

Lettland planerar därför att finansiera ytterligare investeringar genom faciliteten och andra unionsmedel, och de nationellt finansierade investeringarna förväntas inte upprätthållas.

Landet planerar att finansiera offentliga investeringar för den gröna och den digitala omställningen och energitrygghet, bland annat inköp av elfordon för kollektivtrafik, ökad energieffektivitet i flerfamiljshus och affärsfastigheter, modernisering av näten för överföring och distribution av el, förstärkning av räddningstjänstens insatskapacitet, centralisering av styrningen av digitala plattformar och system i den offentliga sektorn, utveckling av digitala färdigheter och digitalisering av processer i företag, utveckling av bredbandsinfrastrukturen samt insatser för digitalisering i utbildningssektorn. Dessa offentliga investeringar finansieras till stor del genom faciliteten för återhämtning och resiliens och andra unionsmedel.

- (22) I stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas underskottet i de offentliga finanserna minska till 2,5 % av BNP 2024. Minskningen 2024 beror främst på utfasningen av stödåtgärder för att mildra effekterna av höga energipriser, avsaknaden av befintliga utgifter i samband med covid-19-pandemin och det faktum att investeringar för att stödja återhämtningen från pandemin avslutas under 2023. Enligt stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP öka något till 39,7 % i slutet av 2024. Baserat på de politiska åtgärder som är kända vid stoppdatumet för prognosen förutses i kommissionens vårprognos 2023 ett underskott i de offentliga finanserna på 2,7 % av BNP 2024. Detta är i linje med det beräknade underskottet i stabilitetsprogrammet för 2023. I kommissionens vårprognos 2023 förutses en högre offentlig skuldkvot på 40,5 % av BNP i slutet av 2024, främst beroende på en lägre BNP i löpande priser.

- (23) I stabilitetsprogrammet för 2023 förutses en utfasning av alla energistödåtgärder under 2024. Kommissionen räknar för närvarande med en fullständig utfasning av energistödåtgärder 2024. Detta bygger på antagandet att inga nya energiprishöjningar kommer att ske.
- (24) I förordning (EG) nr 1466/97 efterlyses en årlig förbättring av det strukturella budgetsaldot för att uppnå det medelfristiga budgetmålet med 0,5 % av BNP som riktmärke¹⁴. Med hänsyn till de offentliga finansernas hållbarhet och behovet av att minska underskottet till under fördragets referensvärde på 3 % av BNP skulle det enligt kommissionen vara lämpligt att förbättra det strukturella saldot med minst 0,5 % av BNP för 2024. För att säkerställa en sådan förbättring, och i enlighet med kommissionens metod, bör ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter¹⁵ under 2024 inte överstiga 3,0 %, vilket återspeglas i denna rekommendation. Detta kommer också att bidra till att minska kärninflationen, som ligger långt över genomsnittet i euroområdet, och som kan leda till minskad konkurrenskraft om den håller i sig. Samtidigt bör de återstående energistödåtgärderna (som för närvarande uppskattas av kommissionen till 1,0 % av BNP 2023) fasas ut, om utvecklingen på energimarknaden tillåter detta och med början med de minst riktade åtgärderna, och de därmed sammanhängande besparingarna bör användas för att minska underskottet i de offentliga finanserna. Enligt kommissionens beräkningar skulle detta leda till en ökning av de primära nettoutgifterna som är lägre än den rekommenderade högsta ökningstakten för 2024. Dessutom, enligt kommissionens vårprognos 2023, ligger ökningen av nationellt finansierade primära löpande nettoutgifter under 2023 inte i linje med rådets rekommendation av den 12 juli 2022. Om detta bekräftas skulle det vara lämpligt att ökningen av de primära nettoutgifterna under 2024 är lägre.

---

¹⁴ Artikel 5 i förordning (EG) nr 1466/97 kräver också en anpassning på mer än 0,5 % av BNP för medlemsstater med en offentlig skuld som överstiger 60 % av BNP, eller med mer uttalade risker för en hållbar skuldsättning.

¹⁵ Primära nettoutgifter definieras som nationellt finansierade utgifter exklusive diskretionära åtgärder på inkomstsidan och exklusive ränteutgifter samt utgifter för konjunkturberoende arbetslöshetsutgifter.

- (25) Om politiken förblir oförändrad beräknas enligt kommissionens vårprognos 2023 de nationellt finansierade primära nettoutgifterna öka med 1,3 % under 2024, vilket ligger under den rekommenderade tillväxttakten.
- (26) Enligt stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas den offentliga sektorns investeringar öka från 5,5 % av BNP 2023 till 6,1 % av BNP 2024. De ökade investeringarna återspeglar en ökning av nationellt finansierade investeringar och ökningen av unionsfinansierade investeringar, inbegripet genom faciliteten.
- (27) I stabilitetsprogrammet för 2023 beskrivs en finanspolitisk utveckling på medellång sikt fram till 2026. Enligt stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas underskottet i de offentliga finanserna minska till 2,2 % av BNP 2025 och därefter till 0,7 % 2026. Det offentliga underskottet förväntas därför minska till under 3 % av BNP 2024 och ligga kvar under 3 % av BNP under programperioden. Enligt stabilitetsprogrammet för 2023 förväntas den offentliga skuldkvoten i förhållande till BNP minska från 39,7 % i slutet av 2024 till 38,9 % till slutet av 2026.

(28) Lettlands skatteintäkter som andel av BNP är avsevärt lägre än unionsgenomsnittet, vilket begränsar tillhandahållandet av offentliga tjänster, särskilt på områdena hälso- och sjukvård och socialt skydd. Kapital och egendom är relativt underbeskattade jämfört med unionsgenomsnittet, och här finns potential att öka skatteintäkterna. Lettlands skatteintäkter från arbete är dessutom relativt låga, trots de relativt höga skattesatserna, vilket tyder på att fortsatta ansträngningar krävs för att förbättra efterlevnaden av skattereglerna och ta itu med den svarta ekonomin. Fattigdomen och ojämlikheten förblir höga, särskilt på grund av de låga utgifterna för socialt skydd. Det sociala skyddsnetzets tillräcklighet har förbättrats, men risken för fattigdom eller social utestängning är fortfarande hög, särskilt för de mest utsatta. Risken för fattigdom eller social utestängning bland äldre är den högsta i unionen (45,9 % i Lettland jämfört med 19,5 % i unionen 2021) och är fortsatt mycket hög även för personer med funktionsnedsättning (41,2 % i Lettland jämfört med 29,7 % i unionen 2021). Tillgången till och kvaliteten på individuella behovsbaserade sociala tjänster är fortfarande en utmaning på grund av bristen på socialarbetare och deras stora arbetsbörda samt skillnaderna mellan kommunerna. Systemet för långvarig vård och omsorg är fragmenterat, med begränsade framsteg i övergången från institutionsvård till hemtjänst och samhällsbaserade tjänster. Det råder brist på subventionerat boende på grund av den otillräckliga långsiktiga finansieringen. De offentliga utgifterna för hälso- och sjukvård som andel av BNP är låga jämfört med unionsgenomsnittet, och enligt de medelfristiga budgetplanerna förväntas de minska, från 5,6 % av BNP 2022 till 3,6 % 2026 enligt 2023 års stabilitetsprogram. Detta är också betydligt lägre än den nivå av offentlig finansiering som behövs för hälso- och sjukvården 2027 %, nämligen 6 % av BNP 2027, vilket anges i Lettlands riktlinjer för folkhälsopolitiken 2021–2027. Denna minskning beror visserligen främst på att det tillfälliga covid-19-stödet gradvis fasas ut, men det saknas också planer för hållbar finansiering av hälso- och sjukvård. Lettland står dessutom inför en brist på hälso- och sjukvårdspersonal, särskilt sjuksköterskor. Tillgången till hälso- och sjukvård på lika villkor och i tid är därför begränsad.

- (29) I enlighet med artikel 19.3 b i förordning (EU) 2021/241 och kriterium 2.2 i bilaga V till den förordningen ska återhämtnings- och resiliensplanen omfatta ett stort antal ömsesidigt förstärkande reformer och investeringar som ska vara genomförda senast 2026. Genomförandet av Lettlands återhämtnings- och resiliensplan är på god väg. Lettland har lämnat in en betalningsansökan som motsvarar 9 delmål och som resulterar i en total utbetalning på 201 miljoner EUR. Till följd av objektiva omständigheter knutna till de stigande priserna på energi och byggmaterial, och begränsningar i leveranskedjan på grund av Rysslands anfallskrig mot Ukraina, har Lettland för avsikt att lämna in ändringar av planen och att lägga till ett nytt REPowerEU-kapitel för att påskynda utfasningen av fossila bränslen i ekonomin och minska beroendet av dem. Ett snabbt införande av det nya REPowerEU-kapitlet i återhämtnings- och resiliensplanen kommer att göra det möjligt att finansiera ytterligare reformer och investeringar till stöd för Lettlands strategiska mål på energiområdet och för den gröna omställningen. Ett systematiskt och ändamålsenligt deltagande av lokala och regionala myndigheter, arbetsmarknadens parter och andra relevanta berörda parter är fortsatt viktigt för ett framgångsrikt genomförande av återhämtnings- och resiliensplanen, liksom annan ekonomisk politik och sysselsättningspolitik utanför planen, för att säkerställa att fler känner ett egenansvar för den övergripande politiska agendan.
- (30) Kommissionen godkände alla Lettlands sammanhållningspolitiska programdokument 2022. Det är viktigt att gå vidare med ett snabbt genomförande av de sammanhållningspolitiska programmen i komplementaritet och synergi med återhämtnings- och resiliensplanen, inbegripet REPowerEU-kapitlet, för att den gröna och den digitala omställningen ska lyckas, den ekonomiska och sociala resiliensen öka och en balanserad territoriell utveckling uppnås i Lettland.
- (31) Förutom de ekonomiska och sociala utmaningar som åtgärdas genom återhämtnings- och resiliensplanen och de sammanhållningspolitiska programmen står Lettland inför ett antal ytterligare utmaningar kopplade till tillgången till finansiering, energi och den gröna omställningen.

(32) Den privata sektorns kreditflöde uppgick till 1 % av BNP 2021, vilket var betydligt lägre än ekonomins tillväxttakt. Det leder till att den privata sektorns skuld, som är bland de lägsta i unionen, minskar ytterligare. Denna svaga kredittillväxt återspeglar i viss mån den svaga efterfrågan men påverkas också av ett antal utmaningar på utbudssidan. För små och medelstora företag har det varit särskilt svårt att få kredit, framför allt för att de har en högre kreditrisk, men även på grund av höga kreditkostnader och betungande pappersarbete. Dessutom var det särskilt svårt att få kredit utanför regionen Riga på grund av dålig likviditet för de tillgångar som erbjuds som säkerhet. Det här är ett stort hinder för både bolån och lån till företag. De politiska insatserna har främst varit inriktade på att stödja lån genom att kombinera dem med offentliga bidrag. Detta medför emellertid stora kostnader i statsbudgeten och är därför inte ett hållbart sätt att stimulera utlåning på. För att kreditbegränsningarna ska kunna luckras upp krävs en allmän förbättring av transparensen och förtroendet inom näringslivet, inbegripet en minskning av den svarta ekonomins storlek. Att förbättra insolvensförfarandet för att uppnå en hög nivå av företagsomstrukturering och möjligtvis en ökad skuldindrivningsgrad skulle dessutom minska den upplevda risken för banker och främja utlåningen. Riktade låne- och garantisystem skulle kunna bidra till att minska bankernas likviditetsrisker vid mottagande av säkerheter på relativt illikvida marknader. Offentliga lånesystem för strategiskt viktiga investeringsområden, som för den gröna omställningen och regional utveckling, skulle kunna göra konkurrensen på bankmarknaden mer effektiv eller åtgärda en brist på marknaden där bankfinansiering är antingen för dyrt eller inte tillgängligt. Dessutom är offentliga garanti- och lånesystem mycket mer kostnadseffektiva än bidragssystem om man vill stödja privat upplåning. Förutom hindren för bankfinansiering är den lettiska marknaden för alternativa finansieringskällor underutvecklad och har potential att förbättra företags tillgång till finansiering.

(33) Lettland har gjort sig oberoende av rysk gas efter parlamentets beslut i juli 2022 om att sluta köpa rysk naturgas från och med den 1 januari 2023. De inhemska gasleverantörerna har lyckats hitta alternativa källor till naturgas tack vare import av flytande naturgas från terminalen för flytande naturgas i Klaipėda i Litauen och den nya terminalen för flytande naturgas i Ingå i Finland. Den nuvarande situationen har visat att det är nödvändigt att påskynda den långsamma utbyggnaden av anläggningar för elproduktion från förnybara källor. Lettland har en av de högsta andelarna förnybar energi i unionen, men denna andel stagnerade dock mellan 2020 och 2021. Lettland skulle gynnas av att påskynda sitt arbete med att bygga ut vindkraft och solenergi, vilket är den mest genomförbara och långsiktiga lösningen för att öka andelen förnybar energi. Lettlands återhämtnings- och resiliensplan omfattar redan åtgärder för att undanröja rättsliga hinder för utbyggnaden av landbaserad vindkraft, men ytterligare ansträngningar skulle kunna göras för att påskynda utbyggnaden av förnybar energi för elproduktion, uppvärmning och kylning. Detta skulle inbegripa modernisering av elnätet, främjande av decentraliserad produktion av förnybar el, flexibilitet i kraftsystemet (efterfrågefleksibilitet och lagring), ytterligare förbättring av tillståndsförfarandena och inrättande av en rättslig ram och incitament för att främja energigemenskaper. Om Lettlands synkronisering med unionens elnät färdigställdes skulle överföringskapaciteten öka, så att en växande andel havsbaserad och landbaserad förnybar energi skulle kunna integreras i nätet. Elnätet i Lettland är, på samma sätt som i övriga Baltikum, fortsatt sårbart eftersom det är synkroniserat med Brel-nätet (Belarus, Ryssland, Estland, Litauen och Lettland). Den regionala synkroniseringen av elnätet med resten av unionen går framåt men har inte slutförts ännu. För detta ändamål krävs samarbete med Estland och Litauen. Lettlands förbrukning av naturgas minskade med 30 % under perioden augusti 2022–mars 2023 jämfört med den genomsnittliga gasförbrukningen för samma period under de föregående fem åren, vilket är mer än målet om en minskning med 15 %. Lettland skulle kunna fortsätta satsningarna på att tillfälligt minska efterfrågan på gas fram till den 31 mars 2024 i enlighet med rådets förordning (EU) 2022/1369¹⁶.

---

¹⁶ Rådets förordning (EU) 2022/1369 av den 5 augusti 2022 om samordnade åtgärder för att minska efterfrågan på gas (EUT L 206, 8.8.2022, s. 1).

- (34) Lettland bör påskynda sina ansträngningar för att öka energieffektiviteten för att fasa ut fossila bränslen i sitt byggnadsbestånd liksom inom transporter och industri och införa nya finansierings- och stödåtgärder för att uppnå renoveringsmålen i sin långsiktiga renoveringsstrategi.
- (35) Brist på arbetskraft och kompetens i sektorer och yrken som är centrala för den gröna omställningen, däribland tillverkning, utbyggnad och underhåll av nettonollteknik, skapar flaskhalsar i omställningen till en nettonollekonomi. Utbildningssystem av hög kvalitet som tillgodoser föränderliga arbetsmarknadsbehov, och riktade kompetenshöjnings- och omskolningsåtgärder är viktiga för att minska kompetensbrister och främja inkludering och omfördelning på arbetsmarknaden. För att frigöra outnyttjad arbetskraft måste dessa åtgärder vara tillgängliga, framför allt för enskilda personer och i de sektorer och regioner som påverkas mest av den gröna omställningen. År 2022 rapporterades en arbetskraftsbrist i 25 av 436 yrken som kräver särskilda färdigheter eller specialkunskap för den gröna omställningen, däribland elektriker och maskiningenjörer. Bristen på arbetskraft rapporterades vara en produktionshämmande faktor för industrin och byggsektorn.
- (36) Mot bakgrund av kommissionens bedömning har rådet granskat stabilitetsprogrammet för 2023, och dess yttrande¹⁷ återspeglas i rekommendation 1.

---

¹⁷ Enligt artikel 5.2 i förordning (EG) nr 1466/97.

(37) Mot bakgrund av de nära kopplingarna mellan ekonomierna i medlemsstaterna i euroområdet och deras kollektiva bidrag till den ekonomiska och monetära unionens funktion, rekommenderade rådet att euroområdets medlemsstater vidtar åtgärder, bland annat genom sina återhämtnings- och resiliensplaner, för att i) bevara en hållbar skuldsättning och avstå från brett stöd till den aggregerade efterfrågan 2023, bättre rikta de finanspolitiska åtgärder som vidtas för att mildra effekterna av höga energipriser och överväga lämpliga sätt att avveckla stödet i takt med att energipristrycket minskar, ii) upprätthålla en hög nivå på offentliga investeringar och främja privata investeringar för att stödja den gröna och den digitala omställningen, iii) stödja en löneutveckling som mildrar effekten av den minskade köpkraften och samtidigt begränsar andrahandseffekterna på inflationen, och ytterligare förbättra den aktiva arbetsmarknadspolitiken och åtgärda kompetensbristen, iv) förbättra företagsklimatet och säkerställa att energistödet till företag blir kostnadseffektivt, tillfälligt och riktat till bärkraftiga företag och att det upprätthåller incitament för den gröna omställningen, och v) bevara den makroekonomiska stabiliteten och övervaka risker samtidigt som arbetet med att fullborda bankunionen fortsätter. När det gäller Lettland bidrar rekommendationerna 1, 2, 3 och 4 till genomförandet av den första, andra, tredje och fjärde rekommendationen i 2023 års rekommendation om euroområdet.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS Lettland att 2023 och 2024 vidta följande åtgärder:

1. Avveckla de gällande krisstödåtgärderna på energiområdet och använda besparingarna för att minska underskottet i de offentliga finanserna så snart som möjligt under 2023 och 2024. Om nya öknings av energipriset skulle kräva nya eller fortsatta stödåtgärder, säkerställa att sådana stödåtgärder är inriktade på att skydda utsatta hushåll och företag, är finanspolitiskt överkomliga och bevarar incitamenten till energibesparingar.

Säkerställa en försiktig finanspolitik, särskilt genom att begränsa den nominella ökningen av nationellt finansierade primära nettoutgifter under 2024 till högst 3,0 %¹⁸.

Upprätthålla nationellt finansierade offentliga investeringar och säkerställa ett effektivt utnyttjande av bidrag från faciliteten och andra unionsmedel, särskilt för att främja den gröna och den digitala omställningen.

För perioden efter 2024, fortsätta att eftersträva en finanspolitisk strategi på medellång sikt med gradvis och hållbar konsolidering, i kombination med investeringar och reformer som leder till högre hållbar tillväxt, för att uppnå en återhållsam offentligfinansiell ställning på medellång sikt.

Bredda skatteuppbörden, även när det gäller egendom och kapital, och stärka hälso- och sjukvårdens och det sociala skyddets tillräcklighet.

2. Fortsätta med ett stabilt genomförande av sin återhämtnings- och resiliensplan och snabbt slutföra REPowerEU-kapitlet i syfte att omgående inleda genomförandet av det. Fortsätta med ett snabbt genomförande av de sammanhållningspolitiska programmen i nära komplementaritet och synergi med återhämtnings- och resiliensplanen.

---

¹⁸ Detta beräknas motsvara en årlig förbättring av det strukturella budgetsaldot med minst 0,5 % av BNP för 2024, såsom beskrivs i skäl 24.

3. Förbättra små och medelstora företags tillgång till finansiering genom offentliga låne- och garantisystem som syftar till att underlätta strategiskt viktiga investeringar, särskilt på områdena grön omställning och regional utveckling.
4. Minska det totala beroendet av fossila bränslen genom att påskynda utbyggnaden av förnybar energi, särskilt landbaserad och havsbaserad vindenergi samt solenergi, och stärka energieffektivitetsåtgärderna, till exempel genom nya finansierings- och stödåtgärder för att uppnå målen i den långsiktiga renoveringsstrategin. Säkerställa en tillräcklig sammanlänkningskapacitet för att öka försörjningstryggheten och fortsätta synkroniseringen med unionens elnät. Intensifiera politiska insatser som syftar till att tillhandahålla och förvärva de färdigheter och den kompetens som krävs för den gröna omställningen.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar

Ordförande
